

Valtiovarainministeriö
PL 28
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite Lausuntopyyntönnö 19.11.2014, VM 14:00/2014

Lausunto Valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys -hankkeen esiselvitysraportin luonnoksesta

Eduskunnan kanslia kiittää mahdollisuudesta tutustua valtioneuvoston hanketiedon esiselvitys -hankkeen esiselvitysraportin luonnokseen ja pyydettyä lausuntona toteaa seuraavaa:

Yleistä

Valtioneuvoston hanketiedon selvityksessä on tehty huolellista työtä, mutta aineistosta näkyy selvästi kiireen vaikutus esiselvitysraporttiluonnokseen ja sen liitteisiin. Tiukasta aikataulusta johtuen raporttiluonnosta rasittaa paikoin useat kirjoitusvirheet ja osa määrittelyistä on jäänyt kesken. Erityisen kiitettävää esiselvityksessä on ollut useiden sidosryhmien osallistuminen ja kuuleminen.

Nykyisen hankerekisterin ongelmat ovat olleet tiedossa jo useita vuosia. Samoin se, että rekisteri on teknisesti elinkaarensa jatkoajalla. Näistä syistä hankerekisterin uudistamiseen olisikin pitänyt ryhtyä jo paljon aikaisemmin. Raporttiluonnoksessa esitetty tavoitetilan kuvaus on kunnianhimoinen ja aikataulu vaikuttaa tavoitetilaan nähden epäuskottavalta. Raporttiluonnoksessa ei ole määritelty ensisijaista hyödynsaajaryhmää eli ryhmää, jonka ehdoilla rekisteriä ensisijaisesti rakennetaan. Nyt raporttiluonnoksessa luvataan kaikille kaikkia.

Hankinta ja riskit

Raporttiluonnoksessa on päädytty esittämään hankintastrategiaksi tavoitehintaista iteratiivista toteutusta. Ajatus on hieno, mutta valitettavasti käytäntö on osoittanut tässä hankintastrategiassa olevan suuria haasteita. Vaatimusmäärittelyiden jättäminen karkeammalle tasolle voi tietää ongelmia tietojärjestelmän toteutusvaiheessa. Toimittajan näkemys siitä mitä tavoitehintaan kuuluu, on todennäköisesti eri kuin tilaajan näkemys. Tämä voi johtaa aikataulun venymiseen ja kustannusten kasvamiseen. Tietojärjestelmähankkeesta pitäisi pystyä arvioimaan realistisesti hinta ja aikataulu hankkivan organisaation sisällä. Jos vaatimusmäärittelyt ovat karkealla tasolla, tämä ei ole käytännössä mahdollista. Lisäksi vaatimusmäärittelyitä on joka tapauksessa täydennettävä ja tämäkin vaatii aikaa.

Raporttiluonnoksessa on arvioitu lähinnä vain hankinnan riskejä. Todellinen riski on kuitenkin se, että nykyisen järjestelmän tekninen elinkaari päättyy en-

nen kuin uusi järjestelmä saadaan toimimaan. Tästä johtuen tulisi laatia suunnitelma siitä, miten pääsy hankkeiden tietoihin turvataan jos tämä riski toteutuisi.

Käytettävyys

Eduskunnan kanslian mielestä on erittäin tärkeää, että myös aineiston historiallisessa vaiheessa se on kansalaisten käytettävissä. Raporttiluonnoksessa ei ole pohdittu sitä kuinka tämä voitaisiin tehdä. Olisi erittäin tärkeää, että lainsäädäntöhankkeiden koko elinkaari kaikkine toimijoineen (valtioneuvosto, eduskunta ja tasavallan presidentin kanslia) on yhdessä ja kaikkien hyödynnettävänä.

Raporttiluonnoksessa ei ole otettu kantaa järjestelmän kieliversioihin. Kielilain (6.6.2003/423) mukaan valtion viranomaisen tulee palvella kansalaisia suomeksi ja ruotsiksi. Eduskunnan kanslia pitää erittäin tärkeänä, että suomen lisäksi tuleva järjestelmä on käytettävissä myös ruotsiksi.

Konversio

Raporttiluonnoksen sivulla 45 kohdassa konversiosuunnitelma todetaan, että hankerekisterin päätyneiden kohteiden historiatiedot on mahdollista siirtää Valtioneuvoston hanketietopalvelun lisäksi kattavina arkistolaitoksen sähköisten aineistojen vastaanotto- ja palvelujärjestelmä VAPA:aan pysyvässä säilytykseen. Miten on mahdollista siirtää arkistolaitoksen vastaanotto- ja palvelujärjestelmään takautuvasti aineistoa, joka ei ole Sähke2 -määrityksen mukaista? Eduskunnan kanslia ei pidä tätä konversiovaihtoehtoa mahdollisena.

Ylläpito

Uudelle hankerekisterille on suunniteltu 50 pääkäyttäjää. Valtioneuvoston hallintoyksikkö -hankeen edetessä toteutusvaiheeseen, kannattaisi harkita pääkäyttäjätehtävien keskittämistä pienemmälle henkilömäärälle. Hankkeista sisällöllisesti vastaavien henkilöiden, jotka tuottavat ja rikastavat hankkeidensa tietosisältöä säännöllisesti, kouluttamiseen tulisi kiinnittää paljon huomiota ja asiaan tulisi varata runsaasti resursseja. Mikäli edellä mainittuja henkilöitä ei kouluteta, on uhkana, että uusikin järjestelmä on tietosisällöltään epäyhtenäinen.

Eduskunnan näkökulma Eduskunnan kanslia pitää koko lainsäädäntöhankkeen kattavan OID – tunnisteen käyttöönottoa erittäin tärkeänä. Tällä mahdollistetaan asian linkitys eduskunnan käyttämiin järjestelmiin. Samoin eduskunnan kanslia pitää tärkeänä, että nyt rakennettava järjestelmä mahdollistaa myös valiokuntien pääsyn aineistoon ja sitä, että asialle muodostuu suora pysyväislinkki. Tärkeää on myös se, että kansalaisille ja tutkijoille turvataan pääsy avoimeen aineistoon.

Viimeisenä huomiona eduskunnan kanslia toivoo, että sen käyttöön tulevasta valtiopäiväasioiden ja asiakirjojen käsittelyjärjestelmästä käytetään jatkossa kokonaisuutena nimeä ”Eduksi” (katso esim. liite 1 hanketieto, kohdearkkitehtuurikuvaus, sivu 43).

Jari Suutari
Arkistopäällikkö